

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
1. Rozważania o genezie i podstawach kształtowania się liberalizmu klasycznego (<i>Mariusz Mak</i>).....	11
1.1. Wprowadzenie do dyskusji o liberalizmie klasycznym.....	11
1.2. Geneza liberalizmu klasycznego.....	12
1.3. Liberalizm klasyczny i kategoria wolności w okresie oświecenia ..	15
Literatura.....	21
2. Destrukcyjna rola związków zawodowych – perspektywa austriackiej szkoły ekonomii (ASE) (<i>Mateusz Guzikowski, Patrycja Guzikowska</i>).....	23
2.1. Związki zawodowe – ewolucja, cele, miary oddziaływania na rynek pracy.....	23
2.2. Związki zawodowe w ekonomii głównego nurtu – mikroekonomia marshallowska.....	26
2.3. Destrukcyjna rola związków zawodowych – perspektywa ASE.....	28
Literatura.....	34
3. Bezwarunkowy dochód podstawowy (<i>Paulina Hanusz</i>).....	35
3.1. Idea bezwarunkowego dochodu podstawowego	35
3.2. Wady i zalety bezwarunkowego dochodu podstawowego	37
3.3. Eksperymentalne wprowadzenie dochodu podstawowego.....	40
Literatura.....	44
4. Przyczyny bierności zawodowej w Europie (<i>Kamil Piotrowski</i>)	46
4.1. Zasoby na rynku pracy	46
4.2. Bierność zawodowa w Europie.....	51
Literatura.....	56

5. Problemy rynku pracy w Polsce – diagnoza stanu, kierunki zmian (<i>Małgorzata Gasz</i>)	57
5.1. Rynek pracy w Polsce – diagnoza stanu	57
5.2. Młodzi na rynku pracy.....	62
5.3. Kierunki zmian na współczesnych rynkach pracy – diagnoza wyzwań	67
Literatura.....	69
6. Generacja NEET w wybranych krajach świata (<i>Iwona Kurzawa</i>).....	72
6.1. Charakterystyka generacji NEET	72
6.2. Wielkość i struktura generacji NEET	74
6.3. Przyczyny i skutki przynależności do generacji NEET.....	78
Literatura.....	80
7. Sytuacja na rynku pracy a samozatrudnienie osób niepełnosprawnych w Polsce i innych krajach (<i>Andrzej Koza</i>)	82
7.1. Osoby niepełnosprawne na rynku pracy w Polsce i w innych krajach	82
7.2. Samozatrudnienie osób niepełnosprawnych.....	86
Literatura.....	90
8. Zróżnicowanie wynagrodzeń w województwie dolnośląskim (<i>Paweł Antoszak</i>)	92
8.1. Problematyka wynagrodzeń.....	92
8.2. Wynagrodzenia w działach gospodarki narodowej	93
8.3. Odchylenia od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w działach gospodarki narodowej.....	95
8.4. Dynamika wzrostu przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brut- to w działach gospodarki narodowej.....	96
Literatura.....	98
9. Handel zagraniczny Polski w warunkach kryzysu 2008-2009 i postkryzy- sowego protekcjonizmu (<i>Piotr Kątski</i>).....	99
9.1. Handel zagraniczny towarami Polski w latach 2007-2009	99
9.2. Handel zagraniczny towarami Polski w latach 2010-2017	101
9.3. Handel zagraniczny usługami Polski w latach 2007-2017	102
9.4. Dynamika handlu zagranicznego Polski na tle innych krajów Unii Europejskiej.....	103
9.5. Czynniki wpływające na handel zagraniczny Polski w latach 2007-2017	106
Literatura.....	108
Podsumowanie	110
Summary.....	112

Wstęp

W obszar nauk ekonomicznych (ekonomii, finansów i zarządzania) wpisuje się wiele różnorodnych, aktualnych i ważnych problemów. Monografia zawiera rozważania i omówienie wyników badań nad problemami naukowo-badawczymi dotyczącymi aspektów teorii ekonomii oraz zagadnieniami związanymi z funkcjonowaniem gospodarki, w tym rynku pracy. Współczesny rynek pracy nieustannie podlega zmianom będącym skutkiem globalizacji, cyfryzacji i następujących zmian pokoleniowych, co wywołuje wiele nowych zjawisk i konfliktów, które wymagają rozstrzygnięcia. Cele niniejszej książki stanowią identyfikacja, analiza i ocena kluczowych problemów gospodarki i rynku pracy. Rozważania w prezentowanej monografii prowadzone są na poziomach regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Książka składa się z dziewięciu rozdziałów, stanowiących spójne i logiczne opracowanie naukowe. Każdy z nich przedstawia określone zagadnienie w sposób oryginalny i twórczy.

Rozdział 1 – *Rozważania o genezie i podstawach kształtowania się liberalizmu klasycznego* – omawia genezę i proces kształtowania się liberalizmu klasycznego z perspektywy myśli ekonomicznej i politycznej. Jego autor skupił się na wolności jednostki w okresie oświecenia. Podkreślił, że realizowanie postulatów liberalizmu klasycznego prowadzi do powstania swobodnej konkurencji, z której korzyści mogą czerpać zarówno przedsiębiorcy, jak i konsumenci. Wysunął tezę, że koncepcja liberalizmu klasycznego powinna zapewnić obywatelom wolność osobistą, polityczną i ekonomiczną.

Rozdział 2 – *Destrukcyjna rola związków zawodowych – perspektywa austriackiej szkoły ekonomii (ASE)* – opisuje znaczenie związków zawodowych na gruncie ekonomii głównego nurtu. Wskazuje na silną pozycję negocjacyjną i istotną rolę związków zawodowych w sektorze publicznym i na rynku pracy. W niektó-

rych państwach negocjacje odbywają się na szczeblu ogólnokrajowym, uczestniczą w nich dwie strony – związki zawodowe i organizacje pracodawców, a rząd pełni w nich funkcję mediatora. W innych krajach negocjacje prowadzone są na szczeblu sektorowym lub też w obrębie jednego przedsiębiorstwa. W rozdziale wykazano, że żądania związków zawodowych skutkują powstaniem bezrobocia instytucjonalnego, a wprowadzenie płacy wykluczającej wymusza relokację podaży pracy.

Rozdział 3 – *Bezwarunkowy dochód podstawowy* – opisuje ten rodzaj dochodu jako rozwiązanie, którego celem jest zapewnienie bezpieczeństwa obywateli w zmieniających się warunkach na rynku pracy. Przeprowadzona analiza przybliży wady i zalety stosowania bezwarunkowego dochodu podstawowego na podstawie wniosków z eksperymentalnych prób jego wypłacania w różnych częściach świata.

Rozdział 4 – *Przyczyny bierności zawodowej w Europie* – opisuje bierność zawodową w aspektach pozytywnym i negatywnym. Grupa biernych zawodowo definiowana jest jako grupa osób jednocześnie niezatrudnionych i niezarejestrowanych jako bezrobotne. Pozytywnym i naturalnym zjawiskiem związanym z biernością zawodową, zdaniem autora, jest bierność wynikająca z przejścia na emeryturę, kształcenia się, chwilowej utraty pracy czy też stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy w danej chwili. Bierność zawodowa będąca konsekwencją tzw. wspomaganie ze strony państwa jest zaś uznawana przez autora rozdziału za zjawisko negatywne.

Rozdział 5 – *Problemy rynku pracy w Polsce – diagnoza stanu, kierunki zmian* – opisuje i wyjaśnia m.in. spadek aktywności zawodowej kobiet oraz zjawisko zwiększenia się poziomu bierności zawodowej. Odnosi się również do niedoboru pracowników na krajowym rynku pracy i możliwości ich uzupełnienia pracownikami pochodzącymi z innych państw. Kolejnym omówionym w rozdziale zagadnieniem dotyczącym rynku pracy jest brak zaangażowania młodych ludzi w sferę zawodową i sferę edukacji. Autorka wskazała w tekście zadania państwa głównie dotyczące stworzenia skutecznych programów edukacyjnych.

Rozdział 6 – *Generacja NEET w wybranych krajach świata* – zwraca uwagę na specyficzną i problematyczną grupę na rynku pracy – na osoby młode, które nie pracują, nie kształcą się i nie uczestniczą w szkoleniach. Dokonana przez autorkę analiza obejmuje czynniki zwiększające ryzyko zakwalifikowania młodych osób do generacji NEET z podziałem na czynniki indywidualne, społeczne i ekonomiczne. W treści rozdziału dodatkowo wskazano na koszty ekonomiczne i społeczne wywołane nasileniem się tego zjawiska.

Rozdział 7 – *Sytuacja na rynku pracy a samozatrudnienie osób niepełnosprawnych w Polsce i innych krajach* – wskazuje na coraz trudniejszą sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy na tle osób bez niepełnosprawności. Osoby niepełnosprawne znacznie rzadziej niż osoby pełnosprawne decydują się na samozatrudnienie i prowadzenie własnej firmy. Okazuje się, że samozatrudnienie jest atrakcyjną formą aktywizacji zawodowej, ale tylko w sytuacji wysokiego bezrobocia i problemów ze znalezieniem dobrze płatnej pracy na etacie.

Rozdział 8 – *Zróżnicowanie wynagrodzeń w województwie dolnośląskim* – podejmuje problemy wynagradzania pracowników na poziomie regionalnym. Zaobserwowane przez autora znaczne zróżnicowanie płac w województwie dolnośląskim wymagało dokładnej analizy. W jej rezultacie zidentyfikowano grupy zawodowe i społeczne oraz działy gospodarki narodowej, które charakteryzują się zróżnicowanym i wysokim poziomem dochodów. Najwyższe przeciętne wynagrodzenia odnotowano w działach „działalność finansowa i ubezpieczeniowa” oraz „informacja i komunikacja”.

Rozdział 9 – *Handel zagraniczny Polski w warunkach kryzysu 2008-2009 i postkryzysowego protekcyjizmu* – zawiera analizę czynników wzrostu znaczenia handlu międzynarodowego. Podjęto w nim próbę oceny polskiego handlu zagranicznego pod względem dynamiki i struktury na tle innych krajów Unii Europejskiej. Wykazano, że największy wpływ na rozwój handlu zagranicznego Polski miały koniunktura gospodarcza w Niemczech, powiązania polskich przedsiębiorstw z niemieckimi sieciami produkcyjnymi, aprecjacja i deprecjacja kursu złotego oraz stosowanie barier pozataryfowych.

Aktualna problematyka zaprezentowana w monografii wymaga dalszych badań mających na celu doskonalenie strategii działalności państw, firm oraz jednostek. Publikacja skierowana jest do pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni wyższych oraz studentów kierunków ekonomicznych pragnących zgłębić wiedzę o współczesnych problemach ekonomii.

Grażyna Węgrzyn